

**Zarządzenie Nr 14/11
Burmistrza Karlina
z dnia 1 lutego 2011r.**

w sprawie wprowadzenia procedur audytu wewnętrznego

N podstawie art. 33 ust. 3 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1591, ze zm.), art. 274 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157 poz. 1240 z późniejszymi zm.), Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 1 lutego 2010r. w sprawie przeprowadzenia i dokumentowania audytu wewnętrznego (Dz. U. Nr 21, poz. 108) oraz pozostając w zgodzie z Międzynarodowymi Standardami Profesjonalnej Praktyki Audytu Wewnętrznego opracowanymi przez Institute of Internal Auditors stanowiącymi załącznik do komunikatu Nr 8 Ministra Finansów z dnia 20 kwietnia 2010r. w sprawie standardów audytu wewnętrznego w jednostkach sektora finansów publicznych (Dz. Urz. MF Nr 5, poz. 24), zarządza się co następuje:

§ 1. Wprowadza się w Urzędzie Miejskim w Karlinie i jednostkach organizacyjnych Gminy Karlino Księgę Procedur Audytu Wewnętrznego w brzmieniu załącznika do niniejszego zarządzenia.

§ 2. Wykonanie zarządzenia powierza się audytorowi wewnętrznemu.

§ 3. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Burmistrz

Waldemar Miśko

ZATWIERDZAM

Burmistrz

Waldemar Miśko

Załącznik do Zarządzenia nr 14/11

Burmistrza Karlina z dnia 1 lutego 2011 r.

**KSIĘGA PROCEDUR
AUDYTU WEWNĘTRZNEGO**

URZĄD MIEJSKI W KARLINIE

Karlino 2011 r.

ZATWIERDZAM

Burmistrz

Waldemar Miśko

Załącznik do Zarządzenia nr 14/11

Burmistrza Karlina z dnia 1 lutego 2011 r.

**KSIĘGA PROCEDUR
AUDYTU WEWNĘTRZNEGO**

URZĄD MIEJSKI W KARLINIE

Karlino 2011 r.

Zawartość:

Rozdział 1: Przepisy ogólne	3
Rozdział 2: Planowanie audytu	4
Rozdział 3: Sporządzanie sprawozdania z wykonania planu audytu	5
Rozdział 4: Planowanie, realizowanie zadań oraz informowanie o wynikach zadań.....	5
Rozdział 5: Monitorowanie postępów	7
Rozdział 6: Wykonywanie czynności doradczych	7
Rozdział 7: Zarządzanie dokumentacją audytu wewnętrznego	8
Rozdział 8: Ciągły rozwój zawodowy audytora wewnętrznego.....	10
Rozdział 9: Program zapewnienia i poprawy jakości.....	10
Rozdział 10: Ogólne zasady i reguły postępowania audytu wewnętrznego Kodeks etyki.....	11
Rozdział 11: Postanowienia końcowe	13
Załączniki	14
Załącznik nr 1. Analiza ryzyka.....	14
Załącznik nr 2. Plan audytu	16
Załącznik nr 3. Sprawozdanie z wykonania planu audytu	18
Załącznik nr 4. Upoważnienie	20
Załącznik nr 5. Program zadania audytowego.....	21
Załącznik nr 6. Zawiadomienie o naradzie otwierającej	22
Załącznik nr 7. Zawiadomienie o naradzie zamykającej.....	23
Załącznik nr 8. Protokół z narady otwierającej	24
Załącznik nr 9. Protokół z narady zamykającej.....	25
Załącznik nr 10. Protokół z wywiadu	26
Załącznik nr 11. Sprawozdanie z audytu wewnętrznego.....	27
Załącznik nr 12. Notatka informacyjna z przeprowadzenia czynności sprawdzających.....	28
Załącznik nr 13. Kwestionariusz ankiety poaudytowej.....	29
Załącznik nr 14. Arkusz samooceny.....	32
Załącznik nr 15. Wykaz akt bieżących.....	38

Rozdział 1: Przepisy ogólne

1. Księga procedur określa zasady i procedury wykonywania audytu wewnętrznego w Urzędzie Miejskim w Karlinie oraz w jednostkach organizacyjnych gminy Karolino.
2. Ilekroć w Księdze procedur jest mowa o:
  - a) Audycie wewnętrznym – należy przez to rozumieć działalność niezależną i obiektywną, której celem jest wspieranie Burmistrza Miasta i Gminy Karolino w realizacji celów i zadań przez systematyczną ocenę kontroli zarządczej oraz czynności doradcze;
  - b) Audytorze wewnętrznym – należy przez to rozumieć osobę upoważnioną do wykonania zadania audytowego;
  - c) Zadaniu audytowym – należy przez to rozumieć zadanie zapewniające i czynności doradcze. Zadanie może obejmować wiele czynności lub działań opracowanych aby osiągnąć szczególne powiązane ze sobą cele;
  - d) Zadaniu zapewniającym – należy przez to rozumieć obiektywne badanie dowodów w celu dostarczenia niezależnej oceny kontroli zarządczej;
  - e) Zadaniu doradczym - należy przez to rozumieć działania, których charakter i zakres jest uzgodniony z Burmistrzem, a których celem jest usprawnienie funkcjonowania jednostki audytowanej;
  - f) Kontroli zarządczej – należy przez to rozumieć ogół działań podejmowanych dla zapewnienia realizacji celów i zadań w sposób zgodny z prawem, efektywny, oszczędny i terminowy;
  - g) Urzędzie – należy przez to rozumieć Urząd Miejski w Karlinie;
  - h) Burmistrzu – należy przez to rozumieć Burmistrza Miasta i Gminy Karolino;
  - i) Standardach audytu wewnętrznego – rozumie się przez to Międzynarodowe Standardy Praktyki Zawodowej Audytu Wewnętrznego wydane przez The Institute of Internal Auditors, stanowiące załącznik do komunikatu Nr 8 Ministra Finansów z dnia 20 kwietnia 2010 r. w sprawie standardów audytu wewnętrznego w jednostkach sektora finansów publicznych (Dz. Urz. MF Nr 5, poz. 24);
  - j) Ustawie – rozumie się Ustawę z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240)
  - k) Rozporządzeniu - rozumie się Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 1 lutego 2010 r. w sprawie przeprowadzenia i dokumentowania audytu wewnętrznego (Dz. U. Nr 21, poz. 108)
  - a) Kodeksie etyki – rozumie się zestawienie zasad wykonywania zawodu oraz reguł postępowania oczekiwanych od audytora wewnętrznego, zatrudnionego w Urzędzie Miasta w Karlinie

Rozdział 2: Planowanie audytu

stosuje się:

- standard 2010: Zarządzający audytem wewnętrznym powinien opracować plany oparte na analizie ryzyka, określające zgodnie z celami organizacji priorytety dla działań audytu wewnętrznego;

- standard 2060: Zarządzający audytem wewnętrznym powinien powiadamiać kierownictwo wyższego szczebla oraz radę o planach działania audytu wewnętrznego oraz zasobach niezbędnych do ich wykonania celem ich przeglądu i zatwierdzenia, w tym o znaczących zmianach w realizowanym planie. Zarządzający audytem wewnętrznym powinien także informować o skutkach ograniczeń w zasobach.

1. Audyt wewnętrzny przeprowadza się na podstawie rocznego planu audytu opartego na analizie ryzyka przeprowadzoną metodą matematyczną (zał. nr 1)
2. Audytor zwraca się z prośbą do Burmistrza, Zastępcy Burmistrza, Sekretarza i Skarbnika Miasta o ocenę ryzyka w zdefiniowanych przez audytora wewnętrznego obszarach ryzyka.
3. Burmistrz, Zastępca Burmistrza, Sekretarz i Skarbnik przypisują ryzyko do każdego z obszarów.
4. Audytor analizuje obszary ryzyka w zakresie działania Gminy Karlino, biorąc pod uwagę:
  - a) zakres odpowiedzialności Burmistrza za funkcjonowanie kontroli zarządczej;
  - b) cele i zadania jednostki;
  - c) system kontroli zarządczej;
  - d) ryzyka wpływające na realizację celów i zadań jednostki;
  - e) wyniki innych audytów lub kontroli;
  - f) uwagi Burmistrza;
  - g) wytyczne Ministra Finansów.
5. Audytor sporządza roczny plan audytu wewnętrznego na podstawie analizy ryzyka oraz z uwzględnieniem analizy zasobów osobowych, uwag Burmistrza i wyznaczonych przez komitet audytu priorytetów audytu.
6. Audytor wewnętrzny zamieszcza w planie audytu:
  - a) wyniki przeprowadzonej analizy ryzyka;
  - b) wyniki przeprowadzonej analizy zasobów osobowych;
  - c) listę obszarów ryzyka, w których zostaną przeprowadzone zadania zapewniające;
  - d) informacje na temat czasu planowanego w osobodniach na realizację poszczególnych zadań zapewniających/czynności doradczych/czynności sprawdzających;
  - e) informacje na temat cyklu audytu.
7. Audytor wewnętrzny przekazuje plan audytu wewnętrznego na następny rok kalendarzowy Burmistrzowi do 15 grudnia każdego roku.
8. Burmistrz zatwierdza roczny plan audytu wewnętrznego.
9. Burmistrz może wnioskować do audytora o przeprowadzenie audytu wewnętrznego poza planem audytu wewnętrznego.
10. Jeśli w ciągu roku audytor wewnętrzny stwierdzi, że przeprowadzenie zaplanowanych zadań jest niecelowe, niemożliwe lub też wystąpią nowe ryzyka powodujące konieczność przeprowadzenia zupełnie nowego zadania audytowego, wnioskuje do Burmistrza o dokonanie zmian w planie audytu

- e) dokumenty wytworzone lub otrzymane przez audytora wewnętrznego w związku z wykonywaniem czynności doradczych;
  - f) dokumentacje dotyczącą przeprowadzonych czynności sprawdzających.
4. Akta stałe zawierają w szczególności:
    - a) plany audytu;
    - b) sprawozdania z wykonania planów audytu;
    - c) wykaz zadań audytowych w przypadku braku planu na dany rok;
    - d) informacje mogące mieć wpływ na przeprowadzenie audytu wewnętrznego, w tym dokumentacje z przeprowadzonej analizy ryzyka lub analizy zasobów osobowych.
  5. Audytor wewnętrzny udostępnia do wglądu akta bieżące i akta stałe Burmistrzowi lub osobie przez niego upoważnionej.
  6. Akta bieżące i stałe stanowią własność Urzędu.
  7. Dokumenty stanowiące akta stałe i bieżące są oznaczane zgodnie z tabelą nr 1:

Tabela nr 1:

Symbole klasyfikacyjne		Hasła klasyfikacyjne
III stopnia podziału	IV stopnia podziału	
172	-	Audyt
	1720	Bieżące akta audytu
	1721	Stale akta audytu

8. Ustala się następujący sposób numerowania zadań audytowych: „AW.N.R”, gdzie: AW – oznacza symbol audytora wewnętrznego w strukturze organizacyjnej Urzędu, N –kolejny numer zadania audytowego w roku, R – rok, w którym przeprowadzono zadanie audytowe.
9. Dokumenty gromadzone w aktach zawierają:
  - a) AW – symbol audytora wewnętrznego w strukturze organizacyjnej Urzędu;
  - b) symbol klasyfikacyjny
  - c) kolejny numer sprawy
  - d) numer referencyjny dokumentu;
  - e) oznaczenie roku (cztery cyfry)
  - f) podpis audytora.
10. Każdy dokument jest numerowany zgodnie z kolejnością włączenia go do akt.

- b) dwie ostatnie cyfry roku;
- c) numer referencyjny dokumentu;
- d) podpis audytora.

11. Każdy dokument jest numerowany zgodnie z kolejnością włączenia go do akt.
12. Przykładowe oznaczenia dokumentów: 0942/AW/1/11/3 – oznacza trzeci dokument z pierwszego zadania audytowego w 2011 r.; 0941/AW/11/1 – oznacza pierwszy dokument w 2011 r. w kategorii 0941
13. Na grzbiecie segregatora zamieszcza się następujące informacje: AW, oznaczenie roku oraz nazwę akt: bieżące lub stałe. Na początku zbioru akt sporządza się wykaz materiałów zawartych w segregatorze.

Rozdział 8: Ciągły rozwój zawodowy audytora wewnętrznego

stosuje się standard 1230: Audytorzy wewnętrzni powinni poszerzać swoją wiedzę, umiejętności oraz kwalifikacje drogą stałego doskonalenia zawodowego.

1. Audytor wewnętrzny przeznaczają minimum 14 godzin na szkolenia wewnętrzne lub zewnętrzne w ciągu roku.
2. Dobór dziedzin doskonalenia zawodowego audytora wewnętrznego wynika z tzw. „luki kompetencyjnej” lub z zakresu obszarów, które mają zostać objęte audytem w najbliższym czasie.

Rozdział 9: Program zapewnienia i poprawy jakości

stosuje się standard 1300: Zarządzający audytem wewnętrznym powinien opracować i realizować program zapewnienia i poprawy jakości, który obejmuje wszystkie aspekty działania audytu wewnętrznego oraz monitoruje w sposób ciągły jego efektywność. Program ten obejmuje okresowe wewnętrzne i zewnętrzne oceny jakości pracy oraz bieżący wewnętrzny monitoring. Każda z części programu powinna być opracowana w taki sposób, by wspomagała działanie audytu wewnętrznego, zmierzające do przysporzenia wartości organizacji i usprawnienia jej działalności operacyjnej, jak również zapewniała zgodność działania audytu wewnętrznego ze Standardami oraz Kodeksem Etyki.

1. Program zapewnienia i poprawy jakości audytu wewnętrznego obejmuje wszystkie aspekty działania audytu wewnętrznego w celu prowadzenia audytu zgodnie z przepisami prawa, standardami audytu wewnętrznego i Kodeksem Etyki.
2. Za program zapewnienia i poprawy jakości odpowiada audytor wewnętrzny.
3. Program zapewnienia i poprawy jakości realizowany jest poprzez oceny wewnętrzne i zewnętrzne.

4. Na oceny wewnętrzne składają się:
  - a) przegląd akt bieżących prowadzony we własnym zakresie, np. pod kątem sprawdzenia kompletności dokumentacji,
  - b) informacja zwrotna od klientów audytu i innych zainteresowanych stron po zakończonym zadaniu lub okresowa,
  - c) coroczne samooceny.

5. Elementami oceny zewnętrznej mogą być:
  - a) pełna ocena zewnętrzna, przeprowadzona przez wykwalifikowaną i niezależną od audytu wewnętrznego osobę lub zespół zewnętrzny,
  - b) samoocena z niezależnym (zewnętrznym) zatwierdzeniem, wykonanym przez wykwalifikowaną i niezależną osobę lub zespół.

6. Audytor wewnętrzny informuje Burmistrza o wynikach programu zapewnienia i poprawy jakości.

7. Audytor wewnętrzny używa w swoich sprawozdaniach formuły: „Przeprowadzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Profesjonalnej Praktyki Audytu Wewnętrznego”, jeżeli wyniki programu zapewnienia i poprawy jakości potwierdzają ten stan.

Rozdział 10: Ogólne zasady i reguły postępowania audytu wewnętrznego

Kodeks etyki

1. W Urzędzie Miejskim w Karlinie audytor wewnętrzny postępuje zgodnie z *Kodeksem etyki Instytutu Auditorów Wewnętrznych (IIA)* oraz wytycznymi Ministra Finansów.

2. Zgodnie z Kodeksem od audytorów wewnętrznych oczekuje się stosowania i szanowania poniższych zasad:
  - a) *Prawość* – prawość audytorów wewnętrznych jest źródłem zaufania, stanowi zatem podstawę dla poleganiu na ich osądzie.
  - b) *Obiektywizm* - audytorzy wewnętrzni demonstrują najwyższy poziom obiektywizmu profesjonalnego gromadząc, oceniając i przekazując informacje na temat działania lub procesu podlegającego badaniu. Audytorzy wewnętrzni dokonują wyważonej oceny wszystkich istotnych okoliczności, a wprowadzając te osądy nie ulegają uzasadnionym wpływom wynikającym z ich własnych interesów lub interesów innych ludzi.
  - c) *Poufność* - audytorzy wewnętrzni mają szacunek dla wartości i własności informacji, jakie otrzymują, i nie ujawniają informacji bez stosownych upoważnień, o ile w grę nie wchodzi prawne lub profesjonalne zobowiązanie, aby to uczynić.
  - d) *Kompetencje* - audytorzy wewnętrzni wykorzystują wiedzę, umiejętności i doświadczenie konieczne do realizacji usług w zakresie audytu wewnętrznego.

3. Zasady postępowania

a) Prawość

Audytorzy wewnętrzni:

- Będą prowadzić swoje prace, z prawością, rzetelnością i odpowiedzialnością.
- Będą przestrzegać prawa i ujawniać fakty zgodnie z oczekiwaniami prawa i ich profesji.
- Nie będą świadomie uczestniczyć w jakiegokolwiek działalności sprzecznej z prawem lub angażować się w działania, które mogłyby zdyskredytować profesję audytu wewnętrznego lub daną instytucję.
- Będą odnosić się z szacunkiem i wносить wkład do realizacji prawomocnych i etycznych celów organizacji.

b) Obiektywizm

Audytorzy wewnętrzni:

- Nie będą uczestniczyć w jakiegokolwiek działalności lub stosunku, które mogą utrudnić lub wzbudzić obawy utrudniania (wypracowania przednich) nieuprzedzonego osądu. Takie uczestnictwo obejmuje te działania lub reakcje, które mogą pozostawać w sprzeczności z interesami instytucji.
- Nie będą akceptować czegokolwiek, co może utrudnić lub budzić obawy utrudniania (wypracowane przez nich) profesjonalnego osądu.
- Będą ujawniać wszystkie znane im istotne fakty, które, o ile nie zostaną ujawnione, mogą zaburzyć sprawozdanie działań podlegających przeglądowi.

c) Poufność

Audytorzy wewnętrzni:

- Będą ostrożni w korzystaniu z i ochronie informacji w toku pełnienia przez nich obowiązku.
- Nie będą wykorzystywać informacji dla jakiegokolwiek osobistej korzyści lub w jakikolwiek inny sposób, który byłby sprzeczny z prawem lub zgubny dla prawomocnych i etycznych celów organizacji.

d) Kompetencje

Audytorzy wewnętrzni:

- Będą angażować się jedynie w świadczenie takich do których dysponują konieczną wiedzą, umiejętnościami i doświadczeniem.
- Będą realizować usługi z zakresu audytu wewnętrznego zgodnie ze Standardami Profesjonalnej Praktyki Audytu Wewnętrznego.
- Będą ciągle podwyższać swoją sprawność zawodową i skuteczność oraz jakość własnych usług.

Rozdział 11: Postanowienia końcowe

1. Audytor wewnętrzny zobowiązany jest do monitorowania czynników mogących wywołać konieczność zmian Księgi procedur audytu wewnętrznego.
2. W sprawach nieuregulowanych Księgą procedur mają zastosowanie odpowiednie przepisy ustawy i rozporządzenia, zapisy standardów audytu wewnętrznego, karty audytu wewnętrznego, jak również postanowienia wewnętrznych regulacji odnoszące się do audytu wewnętrznego.
3. W zależności od wymogów i specyfiki zadania audytowego wzory dokumentów zawarte w księdze mogą być zmieniane i dostosowywane do potrzeb i celów audytu.

Załączniki

Załącznik nr 1. Analiza ryzyka

Tabl. 1. Matematyczna metoda ryzyka

obszar ryzyka	rodzaj działalności (podstawowa / wspomagająca)	Kategorie czynników ryzyka					Priorytet kierownictwa	Data ostatniego audytu	Ocena ryzyka			
		istotność	jakość zarządzania	kontrola wewnętrzna	czynniki zewnętrzne	operacyjne			Po uwzględnieniu			Końcowa
									Kryteriów	Daty audytu	Priorytetu kierownictwa	
		punkcja 1-4 zgodnie z tabelą 2										

Tabl. 2. Kategorie czynników ryzyka

Ocena	Istotność (materialność)	jakość zarządzania	Kontrola wewnętrzna	czynniki zewnętrzne	czynniki operacyjne
1	system bez implikacji finansowych	bardzo wysoka	silna	niski wpływ	niski wpływ
2	system z implikacjami finansowymi	wysoka	wysoka	umiarkowany	umiarkowany
3	system z dużymi implikacjami finansowymi	umiarkowana	zadawalająca	wysoki	wysoki
4	znaczący system finansowy	niska	słaba	bardzo wysoki	bardzo wysoki

Tabl. 3. Priorytet kierownictwa

priorytet	waga
wysoki	30%
średni	15%
niski	0%

Tabl. 4. Data ostatniego audytu

data	waga
nigdy	30%
w drugim roku przed rokiem sporządzeniem analizy	20%
w pierwszym roku przed rokiem sporządzeniem analizy	10%
w roku sporządzenia analizy	0%

Załącznik nr 2. Plan audytu

.....
(data i miejsce sporządzenia)

.....
(nazwa i adres jednostki sektora finansów publicznych,
w której jest zatrudniony audytor wewnętrzny)

PLAN AUDYTU NA ROK .....

1. Informacje istotne dla prowadzenia audytu wewnętrznego
2. Wyniki analizy obszarów ryzyka - obszary działalności jednostki zidentyfikowane przez audytora wewnętrznego uszeregowane począwszy od obszarów o najwyższym ryzyku

L.p.	Nazwa obszaru ryzyka	Ryzyko (%)
1.		
...		

3. Wyniki przeprowadzonej analizy zasobów osobowych

L.p.	Rodzaj czynności audytu wewnętrznego	Zasoby ludzkie (liczba osobodni)	%	Zasoby rzeczowe	Uwagi
1.	Zadania zapewniające				
2.	Czynności doradcze				
3.	Czynności sprawdzające				
4.	Planowanie i sprawozdawczość				
5.	Czynności organizacyjne				
6.	Szkolenia i rozwój zawodowy				
7.	Urlopy				
8.	Inne działania, w tym rezerwa czasowa				

4. Planowane zadania zapewniające

Lp.	Temat zadania zapewniającego	Nazwa obszaru	Planowany czas przeprowadzenia zadania	Ewentualna potrzeba powołania rzeczoznawcy	Uwagi
1.					
...					

5. Planowane czynności doradcze

Lp.	Zakres czynności doradczych	Nazwa obszaru	Planowany czas przeprowadzenia zadania	Ewentualna potrzeba powołania rzeczoznawcy	Uwagi
1.					
...					

6. Planowane czynności sprawdzające

Lp.	Zakres czynności sprawdzających	Nazwa obszaru	Planowany czas przeprowadzenia zadania	Ewentualna potrzeba powołania rzeczoznawcy	Uwagi
1.					
...					

7. Planowane obszary ryzyka, które powinny zostać objęte audytem wewnętrznym w kolejnych latach; cykl audytu

Lp.	Nazwa obszaru	Planowany rok przeprowadzenia audytu wewnętrznego
1.		
...		

(data)

(pieczęć i podpis audytora
wewnętrznego)

(data)

(pieczęć i podpis Burmistrza)

Załącznik nr 3. Sprawozdanie z wykonania planu audytu

.....
(data i miejsce sporządzenia)

.....
(nazwa i adres jednostki sektora finansów publicznych,
w której jest zatrudniony audytor wewnętrzny)

SPRAWOZDANIE

z wykonania planu audytu wewnętrznego za rok .....

1. Informacje istotne dla prowadzenia audytu wewnętrznego

2. Podstawowe informacje o audytorze wewnętrznym

Lp	Imię i nazwisko	Nazwa stanowiska	Numer telefonu	Adres poczty elektronicznej	Wymiar czasu pracy w etatach	Kwalifikacje zawodowe	Udział w szkoleniach w roku sprawozdawczym (w dniach)
1							

Czy w roku sprawozdawczym dokonywano samooceny audytu wewnętrznego?	Tak/Nie

3. Zrealizowane zadania zapewniające w roku sprawozdawczym

Lp	Temat zadania audytowego	Obszar ryzyka, w którym przeprowadzono zadanie audytowe	Zidentyfikowane istotne ryzyka i słabości kontroli zarządczej	Przyczyny zaistnienia ewentualnych znaczących odstępstw w realizacji planu audytu	Informacje związane z prowadzeniem audytu wewnętrznego, które audytor wewnętrzny ustala w porozumieniu z kierownikiem jednostki
1					
...					

4. Zrealizowane czynności doradcze w roku sprawozdawczym

Lp	Temat zadania audytowego	Obszar ryzyka, w którym przeprowadzono zadanie audytowe	Zidentyfikowane istotne ryzyka i słabości kontroli zarządczej	Przyczyny zaistnienia ewentualnych znaczących odstępstw w realizacji planu audytu	Informacje związane z prowadzeniem audytu wewnętrznego, które audytor wewnętrzny ustala w porozumieniu z kierownikiem jednostki
1					
...					

5. Przeprowadzone czynności sprawdzające w roku sprawozdawczym

Lp	Temat zadania zapewniającego, którego dotyczą czynności sprawdzające	Nazwa obszaru ryzyka	Zidentyfikowane istotne ryzyka i słabości kontroli zarządczej	Przyczyny zaistnienia ewentualnych znaczących odstępstw w realizacji planu audytu	Informacje związane z prowadzeniem audytu wewnętrznego, które audytor wewnętrzny ustala w porozumieniu z kierownikiem jednostki
1					
...					

6. Inne informacje związane z prowadzeniem audytu wewnętrznego w roku sprawozdawczym, które audytor wewnętrzny ustala w porozumieniu z kierownikiem jednostki.

(data)

(pieczęć i podpis audytora wewnętrznego)

(data)

(pieczęć i podpis Burmistrza)

Załącznik nr 4. Upoważnienie

.....
(data i miejsce wystawienia)

.....
(pieczęć nagłówkowa jednostki sektora finansów publicznych)

.....
(numer upoważnienia)

Upoważnienie roczne do przeprowadzania audytu wewnętrznego

Na podstawie art. 287 ust 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz.1240) oraz § 3 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 1 lutego 2010 r. w sprawie przeprowadzania i dokumentowania audytu wewnętrznego (Dz. U. Nr 21, poz. 108)

upoważnia się Pana/Panią .....
(imię, nazwisko i stanowisko służbowe)

do przeprowadzenia zadań audytowych zgodnie z planem audytu na rok .....
Upoważnienie jest ważne za okazaniem dowodu osobistego .....

Termin ważności upoważnienia upływa z dniem .....

.....
(pieczęć i podpis Burmistrza)

Ważność upoważnienia przedłuża się do dnia .....

.....
(pieczęć i podpis Burmistrza)

* Niepotrzebne skreślić

Załącznik nr 5. Program zadania audytowego

.....
(numer dokumentu)

.....
(data)

Program zadania audytowego

1. Nazwa zadania audytowego
2. Numer zadania audytowego
3. Łączna liczba przyznanych dni (według planu audytu)
4. Planowany termin rozpoczęcia zadania audytowego
5. Planowany termin sporządzenia projektu sprawozdania z przeprowadzenia audytu
6. Planowany termin ogłoszenia ostatecznego sprawozdania z przeprowadzenia audytu
7. Cele zadania audytowego
8. Zakres zadania audytowego
  - a) Podmiotowy
  - b) Przedmiotowy
9. Istotne ryzyka w obszarze objętym zadaniem
10. Narzędzia i techniki przeprowadzenia zadania
11. Kryteria oceny ustaleń stanu faktycznego
12. Sposób klasyfikowania wyników dla poszczególnych kryteriów
13. Uwagi

.....
podpis audytora wewnętrznego

Załącznik nr 6. Zawiadomienie o naradzie otwierającej

.....
(numer dokumentu)

.....
(data)

Pan/Pani

.....
.....

ZAWIADOMIENIE O NARADZIE OTWIERAJĄCEJ

Niniejszym zawiadamiam o rozpoczęciu zadania audytowego o temacie:

.....

W związku z powyższym, zgodnie z § 20 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 1 lutego 2010 r. w sprawie przeprowadzania i dokumentowania audytu wewnętrznego (Dz.U. Nr 21, poz. 108), zawiadamiam o terminie odbycia narady otwierającej w dniu ....., o godz. ....w siedzibie .....

Podczas ww. narady zostaną krótko przedstawione: cel, zakres zadania, kryteria oceny i założenia organizacyjne zadania audytowego oraz zostaną ustalone (przedstawione) zasady współpracy audytora wewnętrznego z kierownictwem i pracownikami jednostki audytowanej.

.....
podpis audytora wewnętrznego

Załącznik nr 7. Zawiadomienie o naradzie zamykającej

.....
(numer dokumentu)

.....
(data)

Pan/Pani

.....
.....

ZAWIADOMIENIE O NARADZIE ZAMYKAJĄCEJ

Zawiadamiam Pana/Panią ..... o zakończeniu audytu wewnętrznego w podległej Panu/Pani jednostce.

Temat zadania audytowego: .....

W związku z powyższym, zgodnie z § 23 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 1 lutego 2010 r. w sprawie przeprowadzania i dokumentowania audytu wewnętrznego (Dz.U.10.21.108), informuję o terminie przeprowadzenia narady zamykającej w dniu ..... o godz. ....

Podczas ww. narady zostaną krótko przedstawione wstępne ustalenia i wnioski z audytu.

.....
podpis audytora wewnętrznego

Załącznik nr 8. Protokół z narady otwierającej

.....
(numer dokumentu)

.....
(data)

PROTOKÓŁ Z NARADY OTWIERAJĄCEJ

1. Nazwa zadania audytowego .....
2. Nr zadania .....
3. Termin narady.....
4. Cel narady: przedstawienie celu, zakresu zadania audytowego, kryteriów oceny oraz narzędzi i technik prowadzenia zadania
5. Cel i zakres zadania audytowego.....
6. Kryteria oceny ustaleń stanu faktycznego.....
7. Omówienie technik przeprowadzania audytu.....
8. Inne informacje, w tym uwagi kierownictwa jednostki objętej audytem .....

Obecni :

- 1 .....
- 2 .....
- 3 .....
- 4 .....

.....
podpis audytora wewnętrznego

.....
podpis kierownika jednostki/komórki audytowanej

Załącznik nr 9. Protokół z narady zamykającej

.....
(numer dokumentu)

.....
(data)

PROTOKÓŁ Z NARADY ZAMYKAJĄCEJ

1. Nazwa zadania audytowego .....
2. Nr zadania .....
3. Termin narady.....
4. Cel narady: omówienie wstępnych wyników z przeprowadzonego zadania audytowego, zapoznanie się z zaleceniami audytora, osiągnięcie porozumienia na temat ustaleń oraz przedstawienie uwag i wniosków do treści sprawozdania
5. Dystrybucja sprawozdania.....
6. Wstępne ustalenia audytu i zalecenia.....
7. Zaplanowane działania naprawcze.....
8. Podjęte działania mające na celu poprawę stwierdzonych nieprawidłowości.....
9. Uwagi kierownictwa audytowanej jednostki.....

Obecni :

- 1 .....
- 2 .....
- 3 .....

.....
podpis audytora wewnętrznego

.....
podpis kierownika jednostki/komórki audytowanej

Załącznik nr 11. Sprawozdanie z audytu wewnętrznego

.....
(numer dokumentu)

.....
(data)

SPRAWOZDANIE Z AUDYTU WEWNĘTRZNEGO

I. Informacje ogólne

1. Nazwa zadania audytowego .....
2. Nr zadania audytowego .....
3. Cel zadania audytowego .....
4. Zakres przedmiotowy i podmiotowy zadania audytowego .....
5. Termin zadania .....

II. Ustalenia z zadania

1. Posumowanie ustaleń wraz z opinią audytora wewnętrznego w sprawie adekwatności, skuteczności i efektywności kontroli zarządczej w obszarze objętym zadaniem zapewniającym.....
2. Kryteria .....
3. Stan faktyczny z wynikami ich oceny według kryteriów oraz wskazanie słabości kontroli zarządczej .....
4. Przyczyny słabości kontroli zarządczej .....
5. Skutek/ryzyko .....
6. Zalecenia w sprawie wyeliminowania słabości kontroli zarządczej lub wprowadzenia usprawnień.....
7. Podjęte działania korygujące .....

III. Uwagi.....

.....
(data)

.....
(podpis audytora wewnętrznego)

Do wiadomości:

1. ....
2. ....
3. Akta bieżące audytu

Załącznik nr 12. Notatka informacyjna z przeprowadzenia czynności sprawdzających

.....
(numer dokumentu)

.....
(data)

**NOTATKA INFORMACYJNA Z PRZEPROWADZENIA
CZYNNOŚCI SPRAWDZAJĄCYCH**

1. Nazwa zadania audytowego.....
2. Numer zadania audytowego.....
3. Jednostka audytowana.....
4. Opis wydanych rekomendacji.....
5. Opis podjętych działań naprawczych.....
6. Wnioski.....

.....
(data)

.....
(podpis audytora wewnętrznego)

3	Doskonalenie zawodowe	Standard 1200	Audytorzy wewnętrzni posiadają wiedzę, umiejętności oraz kwalifikacje potrzebne do wykonywania ich indywidualnych obowiązków	
		Standard 1210	Audytorzy wewnętrzni poszerzają swoją wiedzę, umiejętności oraz kwalifikacje drogą stałego doskonalenia zawodowego	
		Standard 1230	Dobór dziedzin doskonalenia zawodowego audytorów wewnętrznych wynika z np. zakresu obszarów, które mają zostać objęte audytem w najbliższym czasie	
		Karta audytu wewnętrznego		
4	Metodyka audytu wewnętrznego (książka /podręcznik procedur)	Standard 2040	Opracowany został dokument określający metodykę audytu wewnętrznego w jst	
			Dokument określający metodykę audytu wewnętrznego jest aktualny – odpowiada aktualnemu stanowi prawnemu i standardom	
			Dokument opisujący metodykę audytu wewnętrznego jest praktyczny – opisuje sposób, w jaki należy prowadzić audyt wewnętrzny, zawiera wzory stosowanych dokumentów	
			Dokument określający metodykę audytu wewnętrznego odzwierciedla rzeczywistą metodykę prowadzenia audytu wewnętrznego	
5	Program zapewnienia i poprawy jakości	Standard 1300 Standard 1310 Standard 1311 Standard 1312 Standard 1320 Standard 1321 Standard 2340	Opracowany został Program zapewnienia i poprawy jakości obejmujący i określający:	
			- wszystkie aspekty działalności audytu	
			- zasady dokonywania bieżącej oceny działalności audytu wewnętrznego	
			- zasady dokonywania ocen zewnętrznych komórki audytu wewnętrznego przeprowadzanych przez wykwalifikowaną osobę lub zespół	
			- zasady dokonywania okresowych przeglądów, prowadzonych drogą samooceny lub przez inne osoby	
			Opracowany Program zapewnienia i poprawy jakości jest realizowany w praktyce	
			Komórka audytu wewnętrznego używa sformułowania „Przeprowadzono zgodnie ze Standardami Profesjonalnej Praktyki Audytu Wewnętrznego” zgodnie z zasadami określonymi w Standardach	
PLANOWANIE				
			Proces identyfikacji obszarów ryzyka	

1	Analiza ryzyka	Analiza ryzyka	obejmuje wszystkie obszary działalności jednostki	
		Art. 283 ust 3 uofp	Komórka audytu wewnętrznego dokonuje szacowania ryzyka wszystkich zidentyfikowanych obszarów ryzyka	
		§6 rozporządzenia	Komórka audytu wewnętrznego dokonuje corocznego przeglądu i aktualizacji katalogu zidentyfikowanych obszarów ryzyka	
		Standard 2010	W trakcie procesu analizy ryzyka komórka audytu wewnętrznego wykorzystuje informacje uzyskane od kierownictwa i/lub pracowników jednostki	
		Dobre praktyki audytu	Proces analizy ryzyka jest udokumentowany w aktach stałych audytu	
2	Opracowanie i dystrybucja planu audytu	Art. 283 ust 1, 3, 4 i 5 uofp	Komórka audytu wewnętrznego opracowując plan audytu ustala kolejność poddawania obszarów audytem na podstawie wyników przeprowadzonej analizy ryzyka	
		Standard 2010	Komórka audytu wewnętrznego opracowując plan audytu uwzględnia czynniki organizacyjne (w tym przede wszystkim dostępne zasoby)	
		Standard 2020	Plan audytu został opracowany w terminie określonym w przepisach prawa	
		Standard 2030	Plan audytu został przekazany kierownikowi jednostki	
		Dobre praktyki audytu	Przeważająca część dostępnego zasobu czasu została zaplanowana na realizację czynności audytowych (min.55%)	
			Proces opracowania planu audytu jest udokumentowany w aktach stałych audytu	
3	Opracowanie i aktualizacja strategicznego planu audytu	Karta audytu	Komórka audytu wewnętrznego opracowała strategiczny plan audytu, obejmujący wszystkie zidentyfikowane obszary ryzyka	
		Dobre praktyki audytu	Komórka audytu wewnętrznego aktualizuje na podstawie corocznej analizy ryzyka, strategiczny plan audytu	
			Proces opracowania planu strategicznego planu audytu jest udokumentowany w aktach stałych audytu	
			Plan strategiczny audytu określa długoterminowe cele audytu oraz założenia dotyczące organizacji komórki, składu osobowego oraz cyklu audytu	
SPRAWOZDAWCZOŚĆ				
		Art. 283 ust 1 i 2	Komórka audytu wewnętrznego zrealizowała wszystkie zaplanowane do realizacji zadania audytowe	

1	Realizacja Planu audytu	uofp	Jeżeli nie zrealizowano wszystkich zaplanowanych zadań	
		§9, §10, §11 rozporządzenia	Komórka audytu wewnętrznego uzgodniła pisemnie z kierownikiem jst zakres realizacji planu	
		Standard 2030	Realizacja zaplanowanych zadań była niecelowa lub niemożliwa	
		Dobre praktyki audytu	Komórka audytu wewnętrznego zrealizowała plan audytu w zakresie uzgodnionym z kierownikiem jednostki	
2	Opracowanie i dystrybucja sprawozdania z wykonania planu audytu	Art. 283 ust1 i 5 uofp	Komórka audytu wewnętrznego opracowała sprawozdanie z wykonania planu audytu	
		§8 rozporządzenia	Sprawozdanie z wykonania planu audytu zostało opracowane w terminie określonym w przepisach prawa	
		Karta audytu	Sprawozdanie z wykonania planu audytu zostało przekazane kierownikowi jednostki	
		Standard 2060	Sprawozdanie z wykonania planu audytu zawiera wszystkie informacje określone w przepisach prawa	
		Dobre praktyki audytu	Sprawozdanie z wykonania planu audytu zawiera prawdziwe i rzetelne dane	
REALIZACJA ZADAŃ ZAPEWNIAJĄCYCH				
1	Analiza obszarów objętych czynnościami	§18 ust 1 rozporządzenia	Audytor wewnętrzny dokonuje identyfikacji ryzyk w obszarach objętych czynnościami	
			Audytor wewnętrzny dokonuje szacowania ryzyk w obszarach objętych czynnościami	
			Audytor wewnętrzny w trakcie analizy ryzyka wykorzystuje informacje uzyskane od pracowników i/lub kierownictwa komórki audytowanej	
			Audytor wewnętrzny dokonuje analizy systemów zarządzania i kontroli ustanowionych dla danego obszaru	
			Audytor wewnętrzny ustala kryteria oceny badanego obszaru	
			Proces analizy ryzyka badanych obszarów jest udokumentowany w aktach bieżących poszczególnych zadań	
			Stosowany przez audytora wewnętrznego sposób analizy badanych obszarów jest zgodny z przyjętą w tym zakresie metodologią	
			Audytor wewnętrzny opracowuje do każdego zadania program zadania	

Bieżące akta audytu podzielone są na cztery grupy A, B, C, D.

W ramach grupy „A” występują:

- dokumenty zgromadzone przed rozpoczęciem zadania audytowego,
- dokumenty związane z przygotowaniem programu zadania audytowego oraz sam program zadania audytowego,
- dokumenty robocze przygotowywane przez audytora wewnętrznego w trakcie przygotowania audytu,
- imienne upoważnienie do przeprowadzania audytu wewnętrznego.

W ramach grupy „B” występują:

- protokoły z narady otwierającej i zamykającej oraz notatki z narad/spotkań/wywiadów/rozmów przeprowadzonych z pracownikami wydziału/jednostki audytowanej w trakcie przeprowadzania audytu wewnętrznego,
- arkusze ustaleń,
- dokumenty sporządzone przez audytora wewnętrznego oraz otrzymane od osób trzecich w trakcie przeprowadzania audytu, w tym stanowisko odrębne wraz z uzasadnieniem,
- inne dokumenty o istotnym znaczeniu dla przeprowadzanego audytu wewnętrznego.

W ramach grupy „C” występują:

- wstępne sprawozdanie z audytu,
- ewentualne uwagi jednostki audytowanej, wniesione do wstępnego sprawozdania,
- stanowisko audytora wewnętrznego wraz z uzasadnieniem w przypadku nieuwzględnienia przez niego zgłoszonych dodatkowych wyjaśnień lub zastrzeżeń przez kierownika jednostki audytowanej,
- sprawozdanie ostateczne.

W ramach grupy „D” występują:

- dokumenty dotyczące monitoringu realizacji zaleceń,
- dokumenty dotyczące czynności sprawdzających,
- notatki informacyjne z przeprowadzenia czynności sprawdzających oraz sposobu ustosunkowania się do uwag i wniosków w sprawie usunięcia uchybień.